

LITERATURA

01. Andrés Cota Hiriart, en una visita recent a Barcelona. FRANCESC MELCION 02. Una pitó com la que va mossegar l'escriptor. 03. Un dragó de Komodo. GETTY

L'escriptor que va sobreviure a l'atac d'una pitó de quatre metres

Andrés Cota Hiriart aborda la fascinació per rèptils i amfibis al seu nou llibre

JORDI NOPCA
BARCELONA

Han passat 25 anys de l'atac, però la mà de l'escriptor i biòleg mexicà Andrés Cota Hiriart (Ciutat de Mèxic, 1982) encara conserva les cicatrius d'una mossegada que hauria pogut arribar a ser mortal. "En realitat va ser culpa meua -admet-. Va passar un dia que tocava alimentar la Güera, la pitó que feia uns mesos que tenia a casa. Vaig deixar a dins del seu terrari la rata que s'havia de menjar, però en comptes d'esperar que se la cruspís vaig ficar-li el braç per canviar l'aigua de la Güera". La serp, una pitó de Birmània albina, va confondre el rosegador que havia de caçar amb la mà del seu cuidador i se li va abraonar al damunt. "Vaig notar un dolor molt fort -recorda-. De cop em vaig adonar que tenia les mandíbules de la Güera traspasant-me la mà". La mossegada de la pitó albina no és verinosa, però preludeja el pas següent de l'atac del rèptil, que consisteix en enroscar-se al voltant de la víctima i fer pressió fins que aconseguix provocar, al cap d'uns minuts, una isquèmia causada pel tall de la circulació sanguínia.

"Tenia la serp aferrada al braç i no relaxava la mossegada de cap manera -explica, amb el somriure de qui sap que la història va acabar

millor del que esperava-. La Güera feia quatre metres i pesava més de vint quilos". Andrés Cota Hiriart tenia en aquells moments 15 anys. Va pujar al pis de dalt amb la serp estrenyent-li el braç, i amb l'esperança de trobar-hi la seva mare. Quan va sentir soroll a dins del bany hi va entrar corrents. I el que s'hi va trobar va posar en un compromís el noi, la mare i la seva nova parella, l'Álvaro. "S'estaven dutxant junts", diu. La parella es va avenir de seguida a ajudar el noi.

"La mare volia matar la pitó clavant-li unes tisores al cap, però jo li vaig dir que no, que la serp m'havia mossegat sense voler", fa memòria. Per desconcertar el rèptil van disparar-li un raig d'aigua freda amb el telèfon de dutxa, i a poc a poc l'animal va anar relaxant la pressió. "Van anar desenrotllant-la fins que només quedava alliberar-me de la mossegada -diu-. Això va ser el pitjor, perquè per desclavar-me les dents calia enfonsar-les primer una mica més en la meua carn. Només així podríem fer marxa enrere sense esquinçar els teixits". Se'n van sortir, però la mà del noi va quedar en tan mal estat que va trigar "entre sis i set anys a recuperar la mobilitat completa".

La mala experiència amb la pitó albina no va disminuir l'amor pels rèptils i amfibis d'Andrés Cota Hiriart. De fet, els ha acabat dedicant el

Amor "Gràcies a les serps he guanyat grans amics", diu l'autor mexicà

seu últim llibre, *Fieras familiares*, finalista del primer premi de no-ficció de Libros del Asteroide, on explica situacions traumàtiques com la que va tenir amb la Güera -i amb un codril que va arribar a tenir a casa-, però també aventures per alguns dels indrets del món amb una fauna més esponerosa, com ara les illes Galápagos, Komodo i Borneo. "No és la primera vegada que escric sobre animals, però no ho havia fet mai com ara -diu-. Tinc, entre altres escrits, un assaig sobre l'axolotl, que és capaç de regenerar qualsevol òrgan que se li amputi i que manté l'aspecte jove durant tota la vida". A *Fieras familiares* també s'hi aproxima, però en clau personal.

Amfibis en perill d'extinció

La vida de l'autor ha estat íntimament lligada a les aranyes, serps, escorpins i axolots que hi apareixen. "Em sembla que tot va començar per la fascinació infantil amb els dinosaures -recorda-. Com que ja no existien, vaig començar a interessar-me pels animals que més s'hi assemblen, els rèptils, i de seguida em vaig adonar que no només són perillosos, sinó també fascinants". Andrés Cota Hiriart es va acabar llicenciant en biologia a la Universitat Autònoma de Mèxic i ha combinat la feina amb animals amb l'escriptura i els documentals. "Un llibre de memòries com el meu m'ha permès prendre

consciència de com han retrocedit algunes espècies: el 40% dels amfibis es troben en perill d'extinció, i 500 espècies només es conserven en captivitat". L'axolotl n'és una. "Quan era petit en trobaves per tot arreu, a Mèxic, fins i tot eren una carn molt habitual com a guarnició dels tacos -assegura-. Ara pràcticament no en queden. Tenir-los a casa té tot el sentit del món si els salves de l'extinció. Alhora és cert que mantens en vida aquell exemplar en concret, però no l'espècie, perquè en llibertat, i a l'ecosistema on el trobaves abans, aquell animal no podria sobreviure". Les dues últimes dècades han estat devastadores per a la fauna mundial. "El canvi climàtic no només fa desaparèixer directament algunes espècies, sinó que obre les fronteres a altres -diu-. Si puja la temperatura, hi ha espècies que abans no trobaves més amunt dels 1.000 metres que ara s'hi aventuren. Els canvis són constants i cada vegada seran més notables. No sé si hi ha marxa enrere".

Cota Hiriart assegura que l'amor per les serps és un bon filtre per a les relacions socials. "Gràcies a elles he perdut alguns coneguts, però he guanyat grans amics", afirma. L'autor té una filla de cinc anys a qui ja ha començat a transmetre l'amor pels animals. "Les noves generacions corren el perill de viure encara més desconnectades de la natura que nosaltres -adverteix-. Una experiència meravellosa que recomano és agafar una serp. És el perjudici que el contacte és fred i desagradable. Si la tens uns segons a les mans t'adones que no és així. Hi ha poques coses que s'hi puguin comparar". De moment, la filla d'Andrés Cota Hiriart juga amb la boa que tenen a casa. "És una espècie inofensiva, només pot arribar a fer un metre", diu. —